

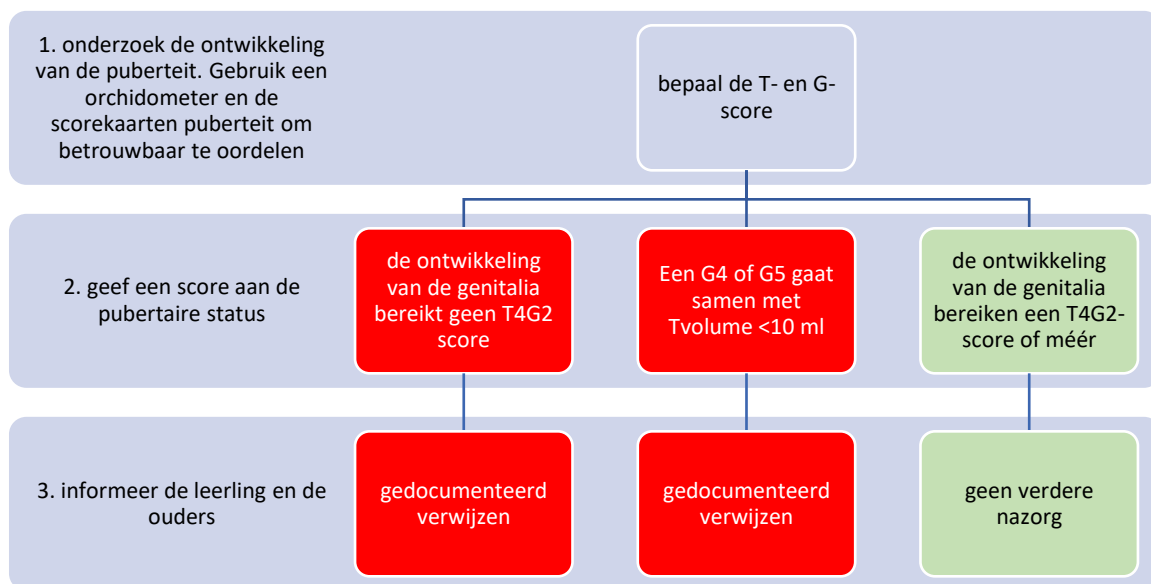
Werkkaart systematisch contact leeftijdscohorte 14 jaar of derde secundair: late puberteit

WERKWIJZE IN HET BASISAANBOD TIJDENS HET SYSTEMATISCHE CONTACTMOMENT VOOR HET DERDE SECUNDAIR OF
LEEFTIJD 14 JAAR

Doelstelling

- monitoring groei
- detectie van een late ontwikkeling of te trage progressie van de ontwikkeling van de puberteit.

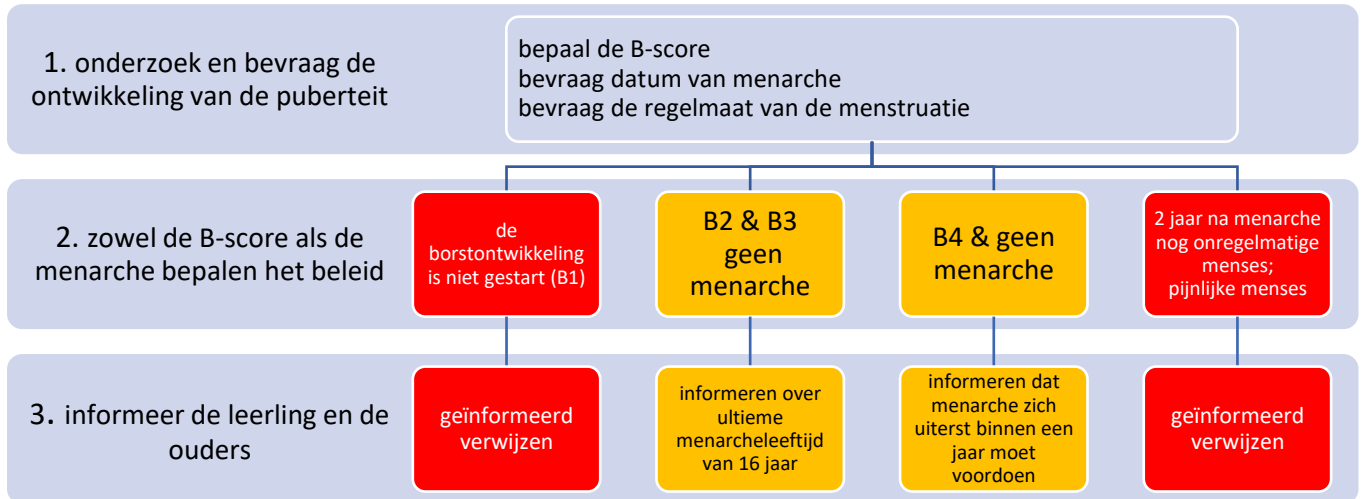
Flowchart Jongens

1. Onderzoek de puberteit volgens [richtlijn](#) en scoor het teelbalvolume en de genitale ontwikkeling. Gebruik hiervoor de orchidometer en de [scorekaarten](#)
2. Scoor het teelbalvolume en de genitale status.
Een discordantie tussen de G-score en het T-volume wijst op een verstoorde ontwikkeling van de genitalia.
Een teelbalvolume kleiner dan 4 ml op 14-jarige leeftijd of ouder wijst op een uitblijven van de puberteit. Dit resultaat wordt samen geïnterpreteerd met de groeigegevens van lengte en gewicht. Een late of afwezige puberteit gaat samen met een ogenschijnlijk afbuigen van de lengtegroei door het uitblijven van de groeispurt en een uitblijven van een mannelijke spierontwikkeling.
3. De adolescent wordt geïnformeerd over (de mogelijkheid van) een **verwijzing** voor bijkomend onderzoek en eventuele behandeling. Een verwijsbrief wordt opgesteld met alle

relevante gegevens. Een voldoende beargumenteerde verwijzing motiveert de behandelende arts om bij te dragen tot de doelstellingen van de preventieve opdracht.

Flowchart Meisjes

1. Onderzoek de puberteit volgens [richtlijn](#) en scoor de borstontwikkeling en bevaag de menarche. Gebruik hiervoor de [scorekaarten](#).
- 2 & 3. Het al dan niet menstrueren en de borstontwikkeling bepalen het beleid en de differentiële diagnose:
 - In afwezigheid van enige borstontwikkeling bij een meisje ouder dan 13.5 jaar is er sprake van een te late start van de puberteit. **Verwijzing** voor onderzoek naar mogelijke oorzaken en behandeling is aanbevolen.
 - Een meisje met eerder prille borstontwikkeling (B2 en B3) dat nog niet menstrueert moet worden **geïnformeerd** over de uiterste menarcheleeftijd van 16 jaar. Er wordt aangeraden om de behandelend arts te raadplegen wanneer de menarche uitblijft op 16 jaar.
 - Een meisje met volledige borstontwikkeling (B4) dat nog niet menstrueert moet worden **geadviseerd** de behandelend arts te raadplegen als de menarche zich binnen het jaar niet aandient.
 - Wanneer een meisje op 2 jaar of meer na menarche nog steeds onregelmatig menstrueert of veel pijn heeft, is **verwijzing** voor etiologisch onderzoek en eventueel behandeling aanbevolen.
 - Wanneer een meisje klaagt van pijnlijke menses is een grondigere anamnese en verwijzing voor behandeling aanbevolen.